

УДК 339.9

О.Ю. Подмарьов,
аспірант кафедри "Міжнародні фінанси", УДУ "ФМТ"

НЕОБХІДНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ СУЧАСНОГО ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ В АСПЕКТІ ВПЛИВУ ПРИБУТКОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ НА ІНВЕСТИЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

Обґрунтовано необхідність прийняття Податкового кодексу в сучасних умовах господарювання. Проаналізовано вплив податку на прибуток підприємств на їх інвестиційну діяльність. Визначено переваги та недоліки фінансування підприємств за рахунок мезаврації прибутку

Grounded necessity of acceptance of the internal revenue code for the modern terms of manage. Influence of income tax is analyzed enterprises on their investment activity. Advantages and disadvantages of financing of enterprises due to a self-finance by income are certified.

Ключові слова: податок на прибуток підприємств, інвестиції, самофінансування, реінвестиції, податковий кодекс, прибуткове оподаткування

Keywords: corporate tax, investment, self-finance, reinvestments, internal revenue code, profitable taxation enterprises

Актуальність теми. Сучасні умови господарювання та новітня стратегія розвитку України орієнтована на інтеграцію до світової та європейської спільноти поставили нові вимоги до функціонування економічної та політичної систем держави. Посилена увага з боку держави та її окремих інститутів приділяється новому вектору розвитку економіки – стабільному зростанню. Але стабільність в економіці можна досягнути лише за рахунок впровадження нових ефективних правил функціонування економічних агентів. Одним із найважливіших кроків на цьому шляху є прийняття нового податкового кодексу України. Таким чином, актуалізація цього питання, а особливо питанню розробки та впровадження чіткого та прозорого механізму оподаткування останнім часом набула свого апогею.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій показав, що проблему вдосконалення податку на прибуток підприємств займалося багато вітчизняних вчених таких як: В.Л. Андрущенко [1], О.Д. Василік [3; 2], О.Р. Квасовський [5], А.І. Крисоватий, О.П.Кириленко [6], М.М. Свердан, Т.Б. Савченко, С.М. Онисько [8] та інші. Однак в своїх працях, вони недостатньо уваги приділяли впливу прибуткового оподаткування на інвестиційну діяльність підприємств і як наслідок впровадження більш стабільного нормативно правового акту з питань оподаткування яким є Податковий кодекс.

Метою даної статті є обґрунтування необхідності прийняття та впровадження на практиці норм податкового кодексу з огляду на вплив системи оподаткування загалом, та прибуткового оподаткування зокрема, на інвестиційну діяльність підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дев'ятнадцять років незалежності України показали приклад функціонування економічної системи за відсутності чітких, сталих та прозорих механізмів податкового впливу на підприємницький сектор. Нестабільність, яка була притаманна вітчизняній економіці протягом 1990-х років, та надмірне коливання ринкової кон'юнктури демонструють ті наслідки які спричинені в результаті використання таких суто економічних важелів як податки в політичних цілях. Нестабільна політична ситуація та відсутність Податкового кодексу – все це створювало умови для використання податкового тиску на підприємницький сектор як одного з найефективніших механізмів перерозподілу фінансових ресурсів в країні. Саме через інвестиційний клімат нашої країни поступово погіршувався, оскільки закордонні інвестори не були впевнені в тому, що вони отримають прибутки в тих розмірах та строки які вони планували. Така ж сама ситуація простежувалася і у вітчизняних підприємств, які більшою частиною спрямовували свої кошти не в інвестування вітчизняної економіки а в офшорні зони за кордон.

Багато вітчизняних фахівців вважає, що прийняття Податкового кодексу, як цілісного нормативно-правового акту, який буде регулювати всі аспекти правовідносин пов'язаних із збором та розподілом податків, стимулює інвестиційну активність як вітчизняних так і закордонних інвесторів. Постає питання чому саме кодекс, і відповідь на нього дуже проста – кодифікований акт в практиці вітчизняного державотворення та становлення правової системи відіграє дуже важливу роль, оскільки процедура змін тих норм, які він містить за звичай складніша ніж процедура внесення змін до звичайного закону. Сам по собі кодекс не є гарантом стабілізації податкових відносин, оскільки вимагає розробки ефективних механізмів реалізації на практиці тих норм які він містить.

Основною метою прийняття Податкового кодексу України є спрощення чинної системи оподаткування шляхом зменшення загальної кількості податків, податкових ставок та спрощення механізму їх справляння. Якщо перші два завдання проект Податкового кодексу України певним чином вирішує, то питання спрощення механізму стягнення основних податків залишилось поза увагою його розробників. До Податкового кодексу України ввійшли положення окремих законів України про оподаткування практично у такому ж вигляді, як вони виписані у чинній редакції цих законів. Це, зокрема, закони «Про оподаткування прибутку підприємств» та «Про податок на додану вартість» та інші. Вбачається важливим наголосувати на прозорості та чіткості регулювання новим Податковим кодексом податку на прибуток підприємств, оскільки усвідомлення підприємцем шляхів та механізмів перерозподілу фінансів шляхом прибуткового оподаткування сприятиме підвищенню рівня податкової культури підприємницького сектору [10].

Розглянемо більш детально сутність та механізм впливу прибуткового оподаткування на інноваційну діяльність підприємств. Отже, головною позитивною стороною податку на прибуток вважається те, що він ставить рівень оподаткування в пряму залежність від джерела його сплати - прибутку. Отже, він може відігравати надзвичайно важливу роль в реалізації принципу справедливості та в регулюванні фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання. Тобто, регулюючи можливість податку на прибуток виходять з його об'єкта оподаткування - прибутку. Прибуток для підприємства є багатогранною категорією, яка впливає на всі сторони підприємницької діяльності. Сама суть підприємництва передбачає основною метою ведення господарської діяльності отримання прибутку.

За рахунок прибутку підприємство має можливість вкладати кошти в розширення спектру своєї господарської діяльності, тобто придбавати нові засоби праці, основні фонди, в більших об'ємах сировину, матеріали, фінансувати діяльність щодо створення інноваційних технологій та ін. Прибуток може спрямовуватись на формування резервного фонду, здійснення інвестиційної діяльності, створення додаткових соціальних гарантій працівникам, для виплати частини прибутку власникам підприємства. Але, таким чином перерозподіляється чистий прибуток, тобто прибуток після оподаткування. Тому, наслідком оподаткування прибутку вже будуть масштаби та обсяги здійснення описаного розподілу [7]

Стимулювати інвестування у вітчизняні підприємства можна за допомогою внесення певних обмежень щодо складу валового доходу. На сьогоднішній день до нього не включаються суми коштів або вартість майна, що надходять платнику у вигляді прямих інвестицій або реінвестицій у корпоративні права, дивіденди

отримані від резидентів.

Одним з найважливіших податкових важелів в оподаткуванні прибутку можна назвати особливості визначення валових витрат підприємства. Адже залежно від їх переліку змінюється розмір податкового навантаження. При дуже широкому списку витрат, які можна відносити до валових, підприємство може взагалі не мати податкового зобов'язання з даного податку. [9]

За допомогою розширення списку валових витрат держава може стимулювати підприємства ще й до здійснення певної діяльності. Так, дозвіл щодо включення витрат з пенсійного страхування, довгострокового страхування життя до валових є сприянням становленню даних видів страхування, забезпеченню можливостей підприємству створювати конкурентні умови праці за допомогою формування відповідного соціального пакету, що є надзвичайно важливим в умовах дефіциту якісної робочої сили.

Особливістю регульовальної здатності податку на прибуток є ще й те, що даний податок корегує, зменшує податкове навантаження на підприємство щодо інших податкових платежів. Це може здійснюватись за допомогою включення чи виключення різноманітних податків до валового доходу та витрат. В Україні суб'єкт господарювання сплачує досить велику кількість податкових платежів, більшість з яких включається до валових витрат підприємства, і таким чином зменшує податкове зобов'язання з податку на прибуток. Так, сплативши земельний податок, підприємство включає його до валових витрат, а потім вже сплачує податок на прибуток. Якби даного механізму не було, у платника збільшилося б податкове навантаження з податку на прибуток на розмір ставки даного податку від суми сплаченого земельного податку. Тому, можна зробити висновок, що податок на прибуток, в розмірі його ставки, зменшує для підприємства податковий тягар з інших податкових платежів, які воно сплачує та які законодавчо дозволено відносити до валових витрат. Але, є точний перелік платежів, з якими даний механізм втрачає свою силу, оскільки вони відносяться до витрат, які не включаються до валових: сам податок на прибуток, податок на нерухомість, податок на додану вартість, податок з доходу фізичних осіб.

Однак говорячи про вплив податку на прибуток на інвестиційну діяльність суб'єктів господарювання необхідно пам'ятати, що фінансування підприємства за рахунок тезаврації прибутку має як переваги, так і недоліки. До основних переваг самофінансування слід віднести такі: залучені кошти не потрібно повертати та сплачувати винагороду за користування ними; відсутність затрат при мобілізації коштів; не потрібно надавати кредитне забезпечення; підвищується фінансова незалежність та кредитоспроможність підприємства. Разом з тим, зменшуються транзакційні витрати підприємств пов'язані з обслуговуванням кредитів зовнішніх. Однак, існують й певні недоліки самофінансування, так, наприклад, оскільки на реінвестування спрямовується чистий прибуток, попередньо він підлягає оподаткуванню, в результаті чого вартість цього джерела фінансування збільшується. Крім того обмежені можливості контролю за внутрішнім фінансуванням знижують вимоги до ефективного використання коштів. Ще одним досить вагомим недоліком є помилковість інвестицій, оскільки рентабельність реінвестицій може бути нижча за середньоринкову процентну ставку, можливе зниження ефективності ринку капіталів у цілому.

Аналізуючи досвід зарубіжних країн, щодо оподаткування прибутку підприємств та його впливу на інвестиційну діяльність, загалом, можемо побачити, що податок на прибуток має не тривалу історію — він з'явився лише в XX столітті. В країнах з розвинутою ринковою економікою єдиним (або основним) податком на прибуток у масштабах держави є «корпоративний податок» (інша назва — «податок на доходи корпорацій»), який стягується з прибутку, що підлягає оподаткуванню. Важливим питанням у цьому плані виступає оподаткування тієї частини прибутку, яка належить акціонерам корпорації — у вигляді дивідендів. Раніше корпоративний податок стягувався однаково як з розподіленої на дивіденди частини прибутку, так і з нерозподіленої, а потім розподілені дивіденди між акціонерами повністю оподатковувались окремим податком на доходи від приросту капіталу. Така практика була прийнята не в усіх державах, внаслідок чого вони відокремилися на дві основні групи.

Такі країни, як Бельгія, Люксембург, США та деякі інші надали перевагу класичній системі, додавши до неї звільнення (повне або часткове) від корпоративного податку на доходи, одержані фірмою від участі у власності інших компаній. Італія, Франція, Англія, Німеччина та деякі інші країни складають іншу групу держав, що запровадили так звану «імпутаційну систему», основним призначенням якої є уникнення (повне або часткове) подвійного оподаткування прибутків. Згідно з цією теорією, корпорація сплачує податок на весь прибуток окрім тієї його частини, яка відноситься до розподіленої у вигляді дивідендів акціонерам. Перевага полягає в тому, що ця частина прибутку в майбутньому зараховується при оподаткуванні доходів акціонерів — тобто дивідендів.

У країнах з розвинутою ринковою економікою існують (постійно чи тимчасово) інші податки на прибуток корпорацій — спеціальні. За видами їх можна розділити на кілька груп:

1. Додатковий податок - оподатковуються високі прибутки. Може бути введений на певний період часу чи з певною метою (наприклад, у США для зменшення дефіциту державного бюджету поряд з корпоративним податком окремо оподатковуються надприбутки (ставка цього податку дорівнює 5 %)). Така практика застосовується також у Туреччині та Німеччині.
2. Податок на доходи від приросту капіталу (застосовується в Англії, в деяких інших країнах він входить до корпоративного податку і стягується одночасно з ним).
3. Податки, що стягуються з прибутків у певних галузях економіки (це стосується видобувної галузі - особливо з видобутку нафти і природного газу). Такі податки є в Канаді, Англії, Норвегії.

Поряд з податком на прибутки корпорацій на рівні державного бюджету, в провідних країнах світу він також стягується і на рівні місцевих бюджетів. У кожній країні цей податок має іншу назву і кількість видів. Наприклад, у Німеччині на місцевому бюджетному рівні використовується один такий податок — промисловий. У Японії — три: податок на підприємницький дохід, муніципальний податок і префектурний податок.

Взагалі в різних країнах існують особливості щодо сплати податку на прибуток, щодо визначення бази оподаткування, системи знижок податку, звільнення від нього, граничних ставок по даному податку. Узагальнюючи досвід оподаткування прибутку корпорацій у країнах з розвинутою ринковою економікою можна зазначити 2 висновки:

По-перше, тенденція до зменшення податкових ставок на прибуток корпорацій (починаючи з 1970-х рр.) простежується в усіх економічно розвинутих державах світу. Відбувається поступове скорочення питомої ваги податку на прибуток у податкових надходженнях бюджетів (центральных та локальних) та у ВВП.

По-друге, має місце надання широкого кола різноманітних податкових пільг для полегшення діяльності, її стимулювання та розвитку корпорацій, а також з метою заохочення до створення і функціонування підприємств корпоративної форми. При цьому, що жорсткіші умови оподаткування прибутків корпорацій, то більша кількість фінансових пільг їм надається і — навпаки.

Для подальшого дослідження впливу прибуткового оподаткування на інвестиційну діяльність підприємств проведемо аналіз інвестицій за джерелами фінансування та сферами фінансування (табл. 1, 2), що дасть змогу оцінити ступінь тезаврації прибутку на сучасному етапі та зробити висновки щодо доцільності збільшення рівня самофінансування в тому числі й за рахунок впровадження нових механізмів в сфері оподаткування прибутку підприємств.

Таблиця 1. Розподіл інвестицій по джерелам фінансування за 2006-2010 роки, млрд. грн.

Джерело фінансування	2006		2007		2008		2009		I півріччя 2010	
	мат. активи	немат. активи	мат. активи	немат. активи	мат. активи	немат. активи	мат. активи	немат. активи	мат. активи	немат. активи
Всього інвестицій, з них:	115,28	5,32	133,2	6,14	95,94	4,42	125,12	5,76	57,93	2,67
власні кошти	66,98	2,36	77,42	2,72	55,74	1,96	72,7	2,56	33,66	1,18
за рахунок державного та місцевих бюджетів	3,8	1,44	4,4	1,66	3,16	1,2	4,12	1,56	1,91	0,72
залучені і запозичені кошти, у тому числі кредити банків і кошти іноземних інвесторів	20,52	0,84	23,72	0,98	17,08	0,7	22,28	0,92	10,31	0,42
інше	23,98	0,68	27,7	0,78	19,96	0,56	26,02	0,72	12,05	0,35

Таблиця 2. Розподіл інвестицій по сферах діяльності за 2007-2009 роки, млрд. грн.

Сфера діяльності	2007			2008			2009		
	всього	власні	запозичені	всього	власні	запозичені	всього	власні	запозичені
Всього, з них:	69,69	36,03	33,66	50,18	28,00	22,18	65,45	38,68	26,77
Промисловість	26,62	13,76	12,86	18,43	10,42	8,01	24,25	14,33	9,92
Сільське господарство	19,16	9,91	9,26	12,15	7,33	4,82	17,46	10,32	7,14
Будівництво	16,93	8,76	8,18	11,5	6,05	5,45	15,43	9,12	6,31
Інші	6,98	3,6	3,36	8,1	4,2	3,9	8,31	4,91	3,4

Проаналізувавши джерела фінансування можна зробити висновки, що підприємства майже на 60% залежать від реінвестування власного прибутку. Серед залучених коштів, лише 11% в середньому це кошти банків та іноземних інвесторів. Така ситуація пояснюється надвисокими ставками по кредитуванню банками підприємств, і тому питання самофінансування для вітчизняного підприємницького сектору стоїть надзвичайно гостро, а це означає, що існує нагальна необхідність впровадження ефективного механізму стягнення податку на прибуток підприємств та його перерозподілу як одного з інструментів стимулювання інвестиційної діяльності підприємств. Якщо говорити про динаміку інвестицій (рис. 1), то необхідно відмітити той факт, що питома вага інвестицій за рахунок власних коштів хоча й преважує в цілому, однак простежується суттєве коливання протягом останніх років.

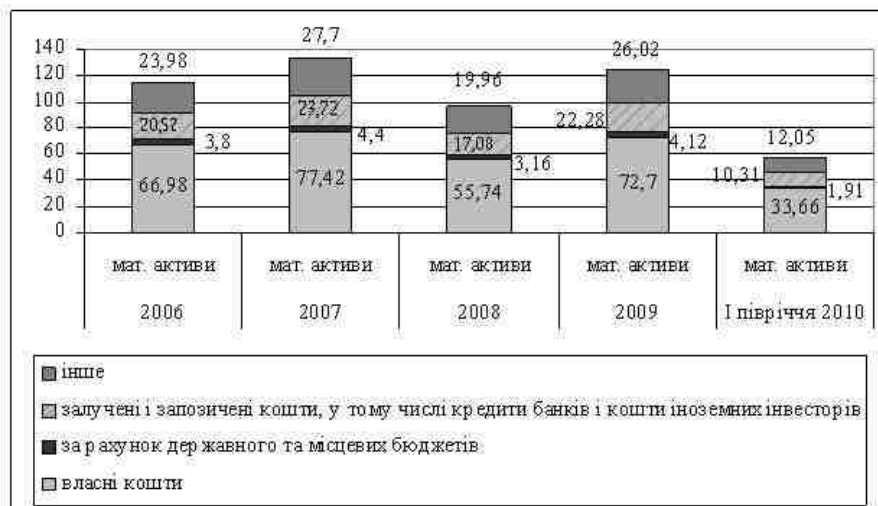


Рис 1. Динаміка інвестицій по джерелам фінансування за 2006-2010 роки, млрд. грн.

Зокрема можна побачити, що в період 2008-2009 років, коли простежується вплив світової фінансової кризи на вітчизняну економіку, обсяги інвестування скоротилися порівняно з 2007 роком і значною мірою саме за рахунок самофінансування. Через це вбачаємо за необхідність вдосконалити податку на прибуток підприємств шляхом створення стабільних умов його стягнення та прозорої системи його подальшого перерозподілу й відповідного закріплення у Податковому кодексі.

Якщо ж аналізувати 2010 рік, то зазначимо, що за I півріччя у розвиток економіки держави підприємствами та організаціями за рахунок усіх джерел фінансування вкладено 60,6 млрд. грн. капітальних інвестицій (без податку на додану вартість, урахуваного в ціні придбання активів). Найвагомішу частку капітальних інвестицій (95,6% загального обсягу) спрямовано у матеріальні активи. Інвестиції в основний капітал (у капітальне будівництво та придбання машин і обладнання) становили 81,0% загального обсягу капітальних інвестицій. У поліпшення об'єктів (капітальний ремонт) вкладено 8,2% усіх інвестицій, у довгострокові біологічні активи тваринництва – 0,6%, у придбання та створення інших необоротних матеріальних активів – 2,2%.

У нематеріальні активи вкладено 4,4% загального обсягу капітальних інвестицій, з яких 49,2% становили права на комерційні позначення, об'єкти промислової власності, авторські та суміжні права, патенти, ліцензії тощо, 35,8% відповідно становили витрати на придбання (створення) засобів програмного забезпечення. Обсяг інвестицій в основний капітал, освоєних підприємствами та організаціями України, за січень–червень 2010р. у порівнянні з цінами становив 92,6% від капіталовкладень за відповідний період 2009р.

Головним джерелом фінансування інвестицій в основний капітал, як і раніше, залишаються власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких за I півріччя 2010р. освоєно 58,1% капіталовкладень. Частка залучених і запозичених коштів, у тому числі кредитів банків і коштів іноземних інвесторів у загальних обсягах капіталовкладень становила 17,8%. За рахунок державного та місцевих бюджетів освоєно 3,3% інвестицій в основний капітал. Частка коштів населення на будівництво власного житла становила 16,0% усіх капіталовкладень.

Вище ми вже зазначали, що правове поле в якому функціонують суб'єкти господарювання не повинно бути інструментом політичної боротьби, а тому його необхідно стабілізувати виключивши можливість постійної зміни податкового законодавства, та максимально ускладнити цю процедуру. Якщо з звернутися до проекту Податкового кодексу, який на сьогоднішній день знаходиться у Верховній Раді України та прийнятий за основу, то необхідно відмітити ряд недоліків, усунення яких має стати першочерговим завданням при його подальшому вдосконаленні. Так, проект Податкового кодексу має містити виключний перелік доходів, які враховуються (чи не враховуються) при визначенні об'єкта оподаткування, і не включати таке формулювання як "інші доходи" (ст. 4-5 Розділу III проекту Податкового кодексу).

Також, можна погодитися з висновком головного науково-експертного управління Верховної Ради України, що з метою стимулювання залучення роботодавців до реалізації державної політики зайнятості у сфері забезпечення молоді першим робочим місцем доцільно було б до доходів, що не враховуються для визначення об'єкта оподаткування, включити суми коштів, які надходять роботодавцям із державного бюджету та бюджету Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття на створення нових робочих місць [4].

З метою стимулювання суб'єктів господарської діяльності щодо утримання установ соціального захисту громадян, які не використовуються з метою отримання доходу, доцільно було б витрати платника податку на утримання та експлуатацію таких установ, віднести до витрат подвійного оподаткування, які враховуються при визначенні об'єкта оподаткування, передбачивши відповідні зміни до проекту Податкового кодексу.

Крім того, проектом значно розширено класифікаційні групи основних фондів з 4 (за діючими нормами) до 16. При цьому кожній класифікаційній групі присвоєно мінімальний допустимий строк корисного використання (в залежності від групи становить від 2 до 20 років). Проте докладних обґрунтувань щодо доцільності запровадження й застосування такого строку та його відповідності кожній із запропонованих груп у поданих до проекту документах не наведено. Аналогічне зауваження стосується і строку дії права користування, що встановлюється пропозиціями проекту для нарахування амортизації нематеріальних активів із застосуванням прямолінійного методу.

Висновки. Податковий кодекс України як єдиний консолідований нормативно-правовий акт надасть можливість запобігти штучній податковій збитковості суб'єктів господарювання, створення єдиних справедливих підходів та прозорих правил нарахування та сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), забезпечить сталість податкового законодавства в державі. Податковий кодекс має бути направлений на вирішення наступних питань: розмежування політичних та адміністративних аспектів податкової політики та забезпечення автономності і незалежності податкової системи; забезпечення максимальної "нейтральності" податкової системи щодо економіки; забезпечення максимального ступеню адаптації податкової системи до європейський та світових вимог; сприяння залученню інвестицій до пріоритетних сфер економіки.

Недоліки чинного податкового законодавства призвели до втрати ним функції стимулювання підприємницької діяльності, воно не підсилює, а навпаки,

значно послабляє мотивацію до праці фізичних осіб, не сприяє інвестиційним (інноваційним) процесам, у тому числі й за участю іноземних суб'єктів. Тяжкий податковий тягар сприяє розширенню сфери тіньової економіки і її криміналізації. Загальне податкове навантаження на економіку у формі сукупних вимог до платників податків складає станом на 2007 рік біля 78,5% від обсягу ВВП України. Саме тому нинішній стан податкового законодавства є незадовільним. У цілому ж проблема комплексного, системного реформування податкового законодавства залишається поки невирішеною. Однією з причин цього є відсутність Податкового кодексу України, який повинен відігравати роль системоутворюючого фактору податкового законодавства, виступаючи його ядром.

Список використаної літератури

1. Андрущенко В.Л. Економічні та позаекономічні аспекти оподаткування / В.Л. Андрущенко, Ю.І. Ляшенко. // Фінанси України. – 2005. – № 1. – С. 36-43
2. Василик О.Д. Фінанси в економічній системі держави // Фінанси України. - 2009. - № 1. - С. 3-10.
3. Василик, О. Д. Державні фінанси України : Підручник / О. Д. Василик, К. В. Павлюк ; МОН України, КНУ ім.Т. Шевченка. – 3-ге вид., перероб.та доп. – К. : ЦУЛ, 2008.
4. Висновок на проект Податкового кодексу України (N 6509 від 15.06.2010) від 16 червня 2010 року : [Електронний ресурс] Головне науково-експертне управління Верховної Ради України. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_2010_06_16/NT0011.html
5. Квасовський О.Р. Ефективне оподаткування малого бізнесу в умовах ринкової трансформації // Регіональна економіка – 2009. – №. 4. – С. 191-197.
6. Кириленко, О. П. Модернізація механізму справляння податку на прибуток малих підприємств [Текст] / О.П. Кириленко, О.Р. Квасовський // Фінанси України : Науково-теоретичний та інформаційно-практичний журнал Міністерства фінансів України. - 2004. - №4. - С. 52-62
7. Левощко Л.В. Податок на прибуток як інструмент регулювання підприємницької діяльності : [Електронний ресурс] Сьома Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Сучасний соціокультурний простір 2010». – Режим доступу: <http://intkonf.org/levoshko-lv-podatok-na-pributok-yak-instrument-regulyuvannya-pidpriemnitskoyi-diyalnosti/>
8. Онисько С. М. Податкова система. Підручник / За заг. ред. С. М. Онисько [І. М. Тофан, Грицина О. В.]. – Львів: „Магнолія Плюс”, 2008. – 312 с.
9. Про оподаткування прибутку підприємств: Закон України поточна редакція від 01.07.2010 на підставі 2275-17// Відомості Верховної Ради України. - 1995. - №4. – ст. 28.
10. Сасенко О.С. Розроблення проекту Податкового кодексу України / О.С. Сасенко // Юридична газета. – 2006. – №20 (80). – С. 78-82.



ТОВ "ДКС Центр"